

CERAMICĂ NESMĂLȚUITĂ DESCOPERITĂ ÎN SIBIU, STRADA NICOLAE BĂLCESCU (SĂPĂTURĂ ARHEOLOGICĂ DE SALVARE)

PETRE BEȘLIU MUNTEANU
Muzeul Național Brukenthal Sibiu
p_besliu@yahoo.com

Cuvinte cheie: arheologie, medieval, ceramică, Sibiu, incendiu

Keywords: archaeology, medieval, pottery, Sibiu, fire

În urma săpăturilor de salvare efectuate mai ales în anul 2005 pe traseul străzii Nicolae Bălcescu din Sibiu au fost relevate construcții medievale din lemn, din piatră și cărămidă și, în cantitate mare, fragmente ceramice medievale.

Prezentarea ceramicii medievale descoperite în zona străzii Nicolae Bălcescu este importantă pentru că locul este central sitului medieval și a fost supus unor schimbări majore de locuire, marcate de incendiul de la mijlocul secolului al XVI-lea. Cele mai multe fragmente ceramice sunt legate de acest incendiu.

Formele sunt specifice ceramicii medieval târzii, neglazurate, din categoria vaselor de bucătărie (oala cu capac, urciorul, cana cu picior sau cu buza lobată, castronul) sau a opaițelor.

Strada Nicolae Bălcescu (Heltau) din Sibiu este una din promenadele orașului modern, iar în Evul Mediu era artera de legătură între Poarta Cisnădiei și Piața Mare. În literatura istorică de popularizare strada este cunoscută, mai degrabă, pentru hanul amintit în 1555, devenit apoi simbolul excelenței orașului: Împăratul Romanilor.

Făcându-și loc cu buldozerul pe lângă Împăratul Romanilor și pe lângă alte clădiri cu valoare istorică, săpăturile de cablare telefonică, de alimentare cu gaz și apă din 1994 și 2005 au afectat sub construcții medievale în diferite locuri. Muzeul de Istorie Sibiu a acordat asistența arheologică contractuală în ambele perioade.

Informațiile de teren și materialul arheologic sunt la fel de importante pentru reconstituirea istorică. În mod deosebit, ceramica recuperată fragmentar din câteva zone unde construcțiile medievale au lăsat locul pasajelor carosabile este bogată cantitativ și semnificativă categorial.

Eterogenitatea și starea fragmentară a materialului ceramic sunt datorate, printre altele, suprafeței relativ întinsă – intersecția cu străzile Telefoanelor, Brukenthal și cu Piața Mare – din exteriorul locuințelor. Carosabilul devenea, în Evul Mediu, mai ales după incendii, loc de depozitare a resturilor menajere și molozului.

Recuperat din nivele de depunere și amenajări nedatate cu monedă, materialul ceramic poate fi încadrat cronologic între limite largi. Limita inferioară nu poate coborî până în secolul al XIV-lea, pentru că numai într-un caz fragmentele ceramice provin dintr-o groapa legată de o instalație metalurgică, în funcțiune pe calea de acces la poarta Ocnei. În cele mai multe cazuri însă, urmele incendiului puternic al construcțiilor din material durabil păstrează fragmentele ceramice în totalitate nesmălțuite.

Datarea materialului ceramic la mijlocul secolului al XVI-lea, perioada unor incendii de proporții, este ipotetică, dar plauzibilă. Lipsa, chiar accidentală, a formelor smălțuite într-o evaluare cantitativă a ceramicii descoperite pe strada Nicolae Bălcescu duce discuția spre o problemă deosebită: apariția și folosirea smalțului de către olarii locali.

Analiza ceramicii medievale nu lasă decât puțin loc analizelor nuanțate. Formele sunt general cunoscute și aparțin veselei de bucătărie: oala cu capac, castronul, cana, urciorul și instrumentul cvasiunanim folosit pentru iluminatul în casele orășenilor, opaițul.

Procentul formelor este, în general, același: majoritar al oalelor de bucătărie și minoritar al opaițelor. În comparație cu alte loturi de ceramică publicate, iese în evidență numărul mai mic al cănilor cu gura lobată și picior-suport. Constatarea existenței singulare a cahlelor plate și a cahlelor-oală nu poate duce la concluzii generale. Prezența lor în loturile de ceramică de uz comun este mai redusă decât a oalelor de bucătărie.

Nu am găsit motive pentru detalii de analiză a lotului de ceramică de pe Strada Nicolae Bălcescu nici în calitatea pereților vaselor, datorată arderii la temperaturi diferite, în medii diferite sau pastei deosebite. Nici inexistența ceramicii arsă reducător nu îndeamnă la concluzii diferite asupra datării.

Analiza generală a ceramicii se poate baza pe prezența unor forme deosebite, de exemplu prin ornamentația purtată. Dintre toate fragmentele ceramice tipice unor părți deosebite ale vaselor, toartele atrag atenția prin ornamentația variată: creștături cu unghia, împunsături cu vârful unui băț, mai ales ornamente realizate cu ștampila. În mod aparte, ornamentația cu ștampila iese în evidență, dar în lipsa mai multor fragmente cu caracteristici ieșite din comunul categoriei, nu pot să apreciez altă datare.

Reperul comparativ rămâne lotul de ceramică din groapa din Piața Huet nr. 3, cu sublinierea că în acest caz fragmentele provin dintr-o singură gospodărie¹. Dacă ceramica din Piața Huet, nr. 3, poate fi încadrată într-o cronologie relativă, din perspectiva evoluției tehnicii de ardere și a grosimii pereților, în limitele celei de a doua jumătăți a secolului al XVI-lea, cea de pe strada Nicolae Bălcescu poate fi trimisă cronologic spre începutul secolului, când formele smălțuite erau rare.

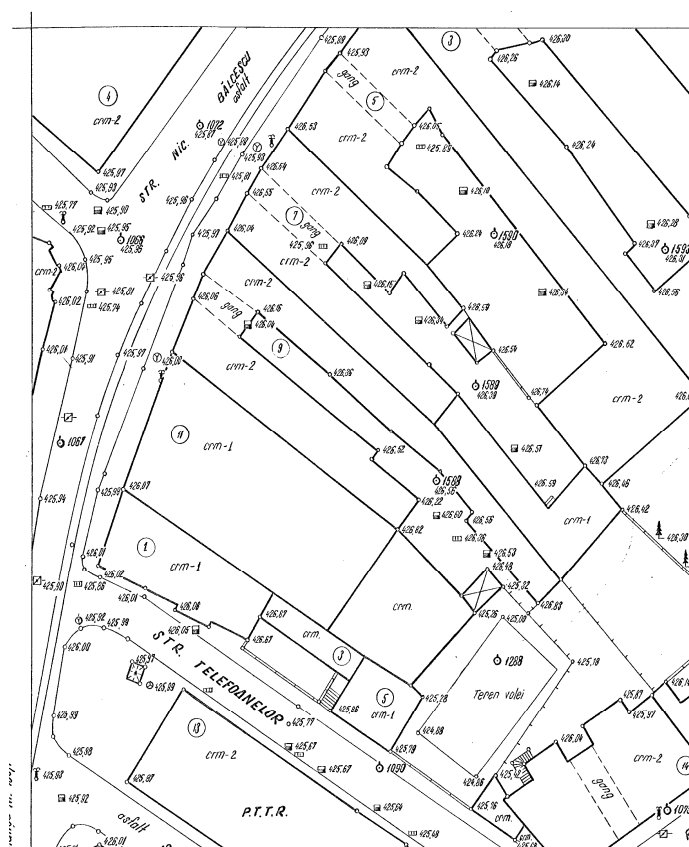
Pereții vaselor descoperite în 1994 și 2005 sunt mai groși, ca urmare arderea nu a penetrat până la mijloc. Nu putem desconsidera contextul stratigrafic al descoperirii ceramicii, marcat de urmele de incendii. Legătura cu incendiul din 1556 este contextuală, un *terminus antequem* pentru ceramica medievală nesmălțuită.

Bibliografie

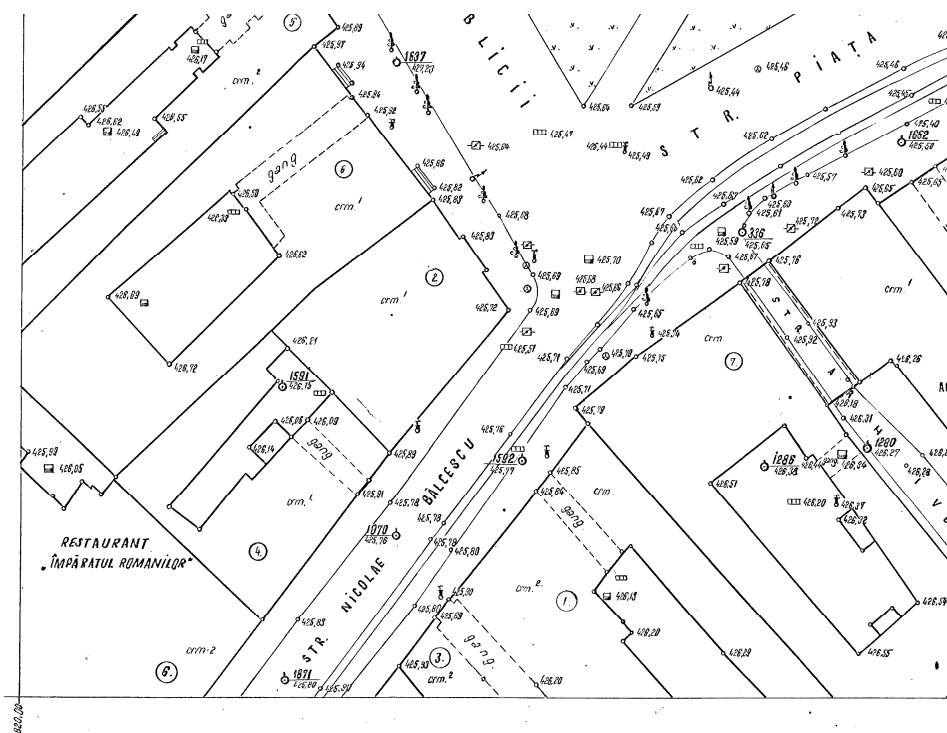
- Beșliu 1994 – P. Munteanu Beșliu, *Vase din lut și sticlă descoperite în săpătura arheologică: Sibiu, Piața Huet nr. 3*, în AICSU, I, 1994, p. 55-61.

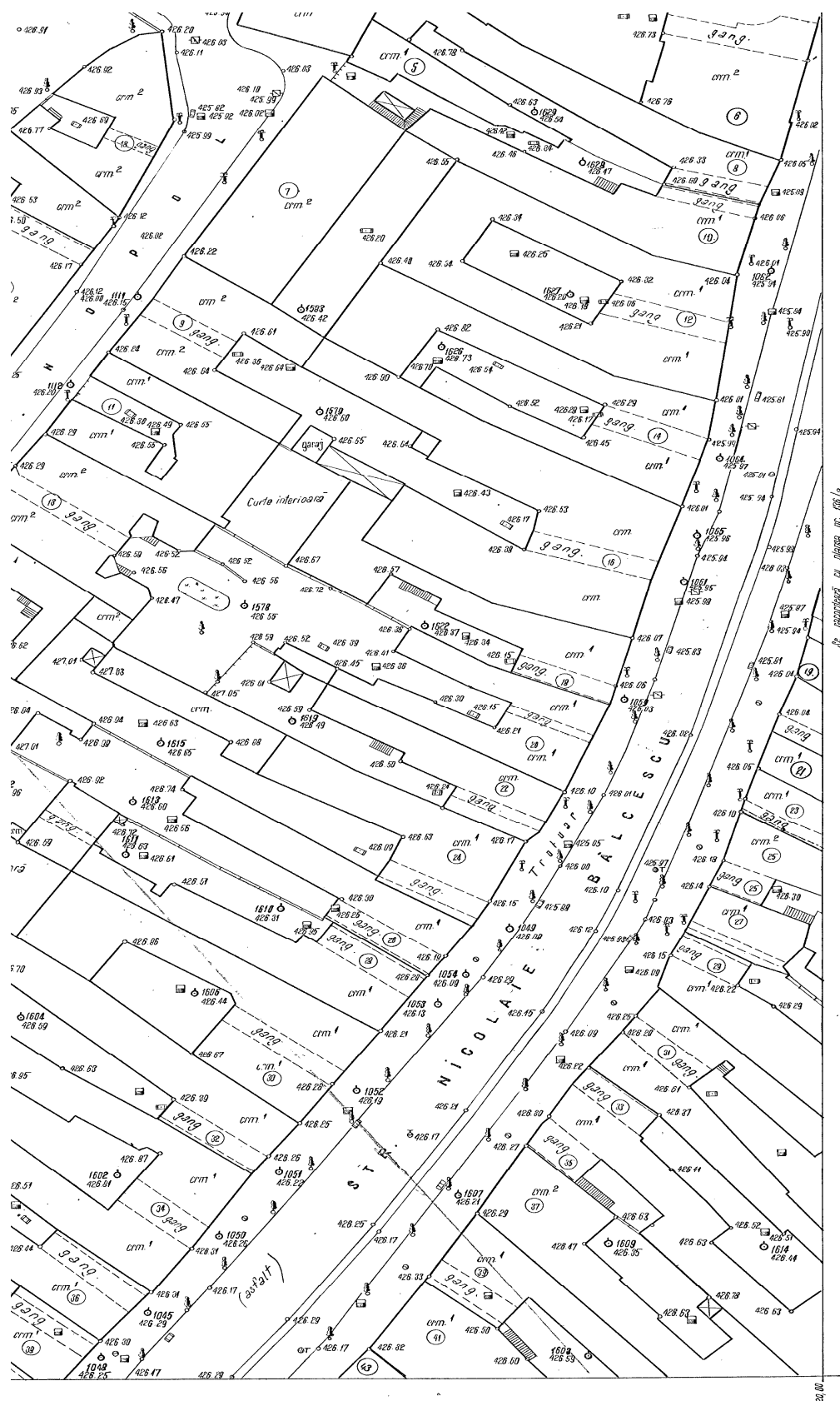
¹ Beșliu 1994, p.58-59

Pl. I. A. - Sibiu, strada Nicolae Bălcescu, intersecția cu strada Telefoanelor

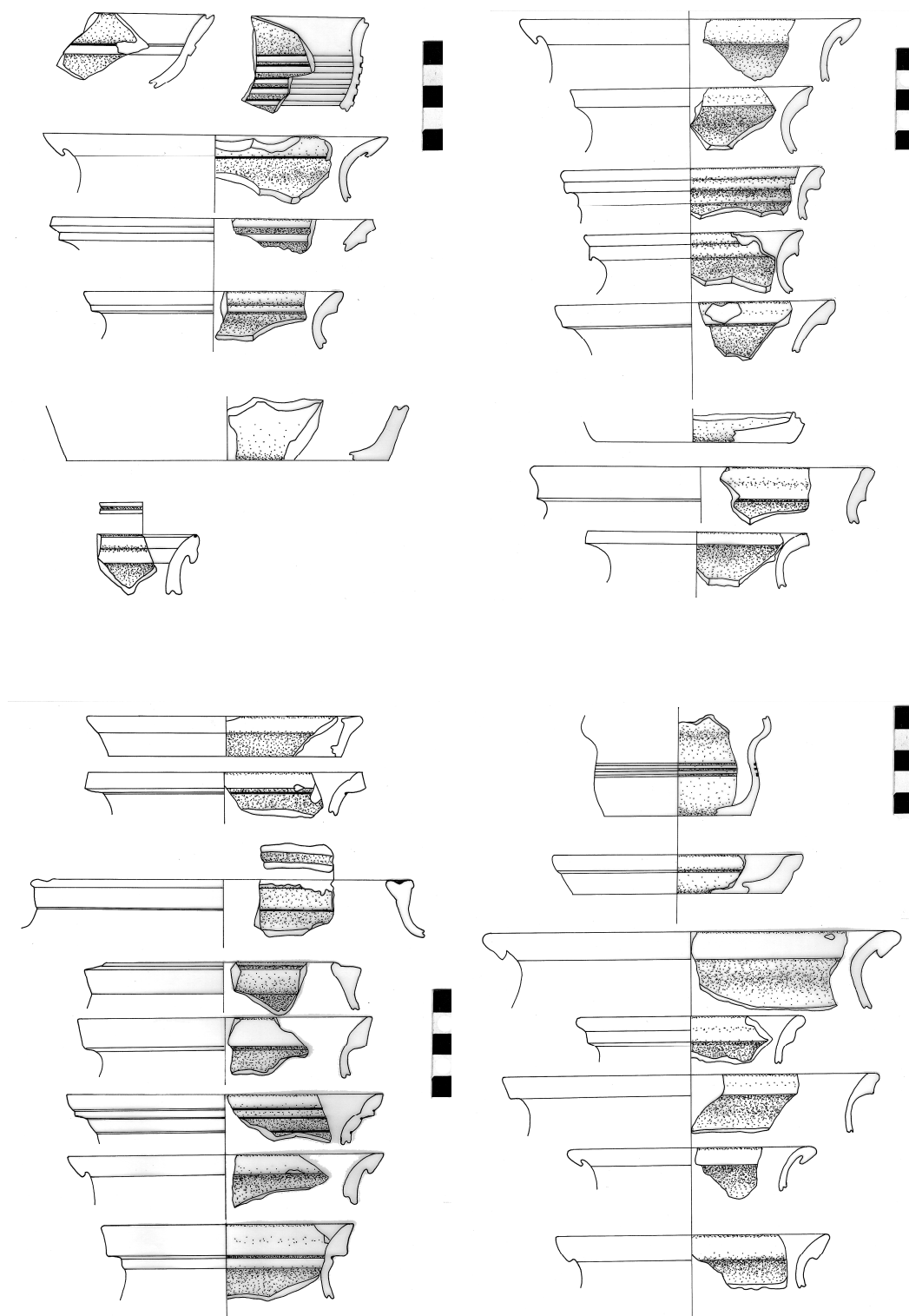

Pl. I. B - Sibiu, strada Nicolae Bălcescu, zona spre Piața Mare

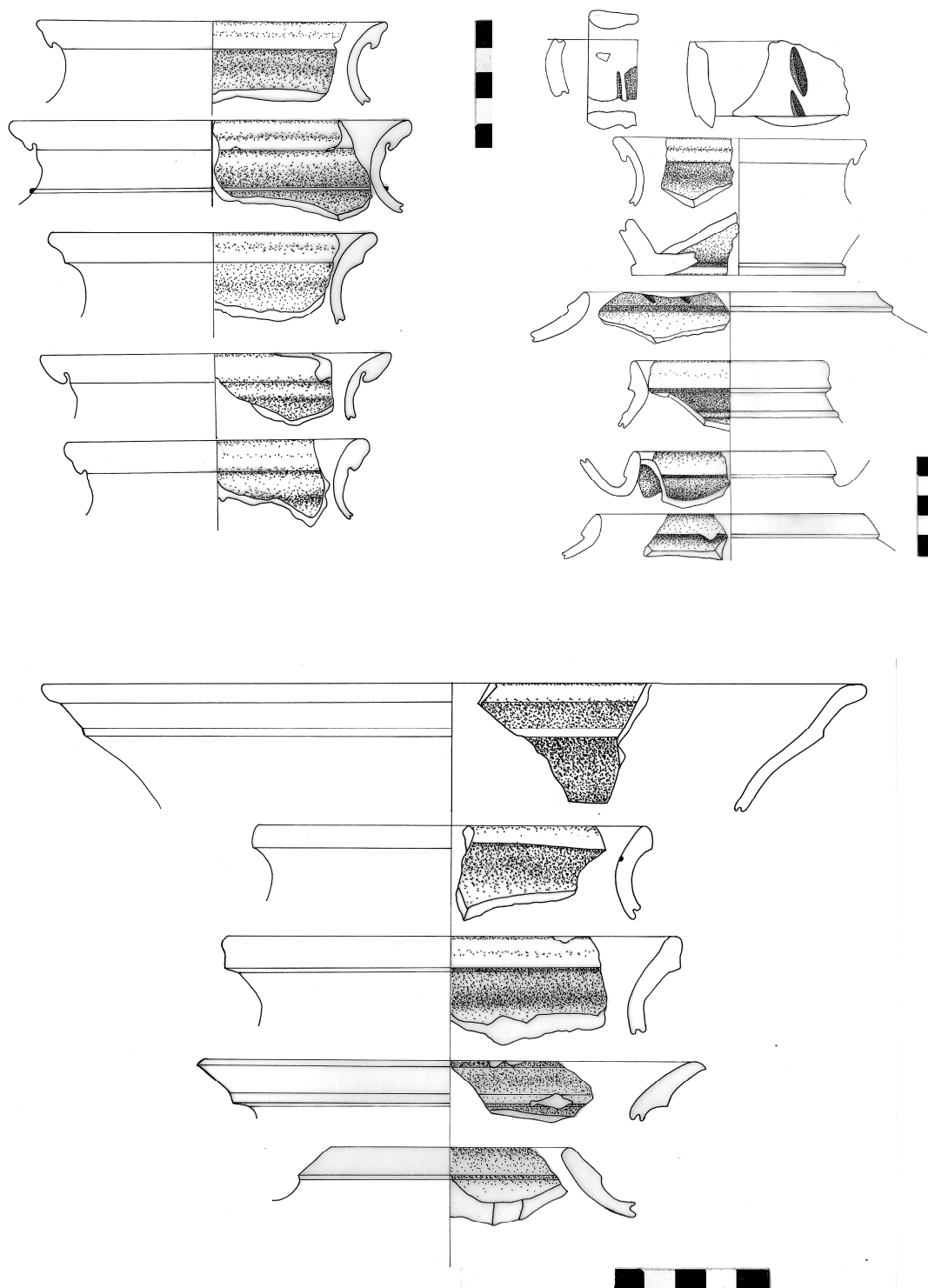

Pl. I. C - Sibiu, strada Nicolae Bălcescu: zona de mijloc

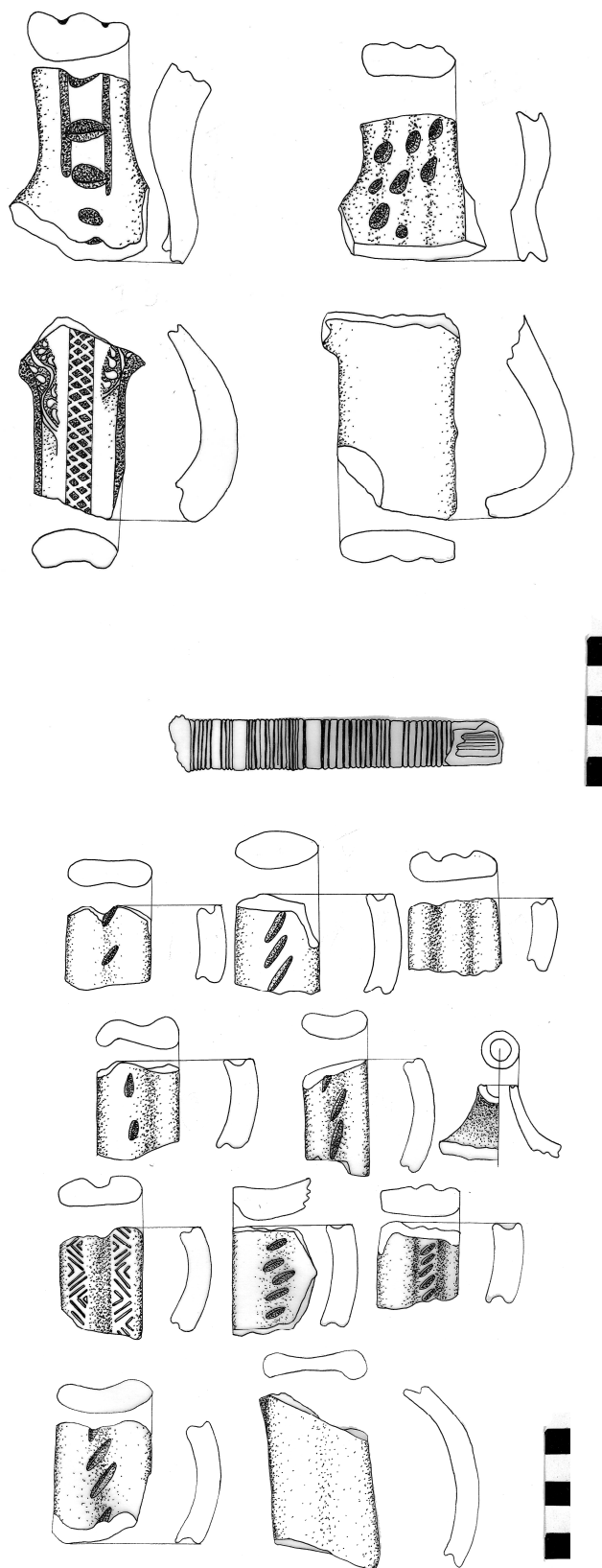

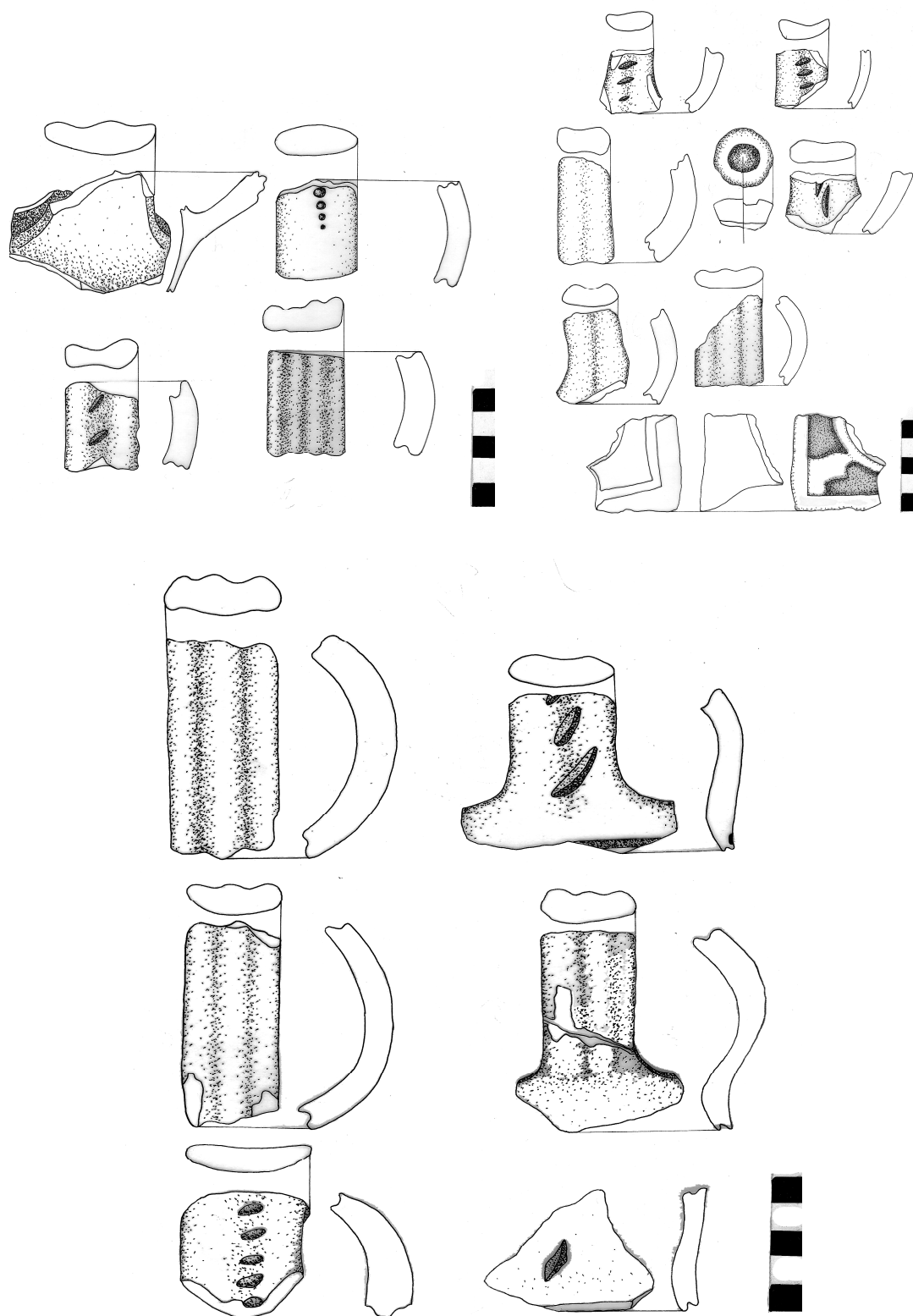
Pl. II. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu. Cceramică medievală: fragmente de buze de oale, fund de oală, pereți de castron și ceașcă

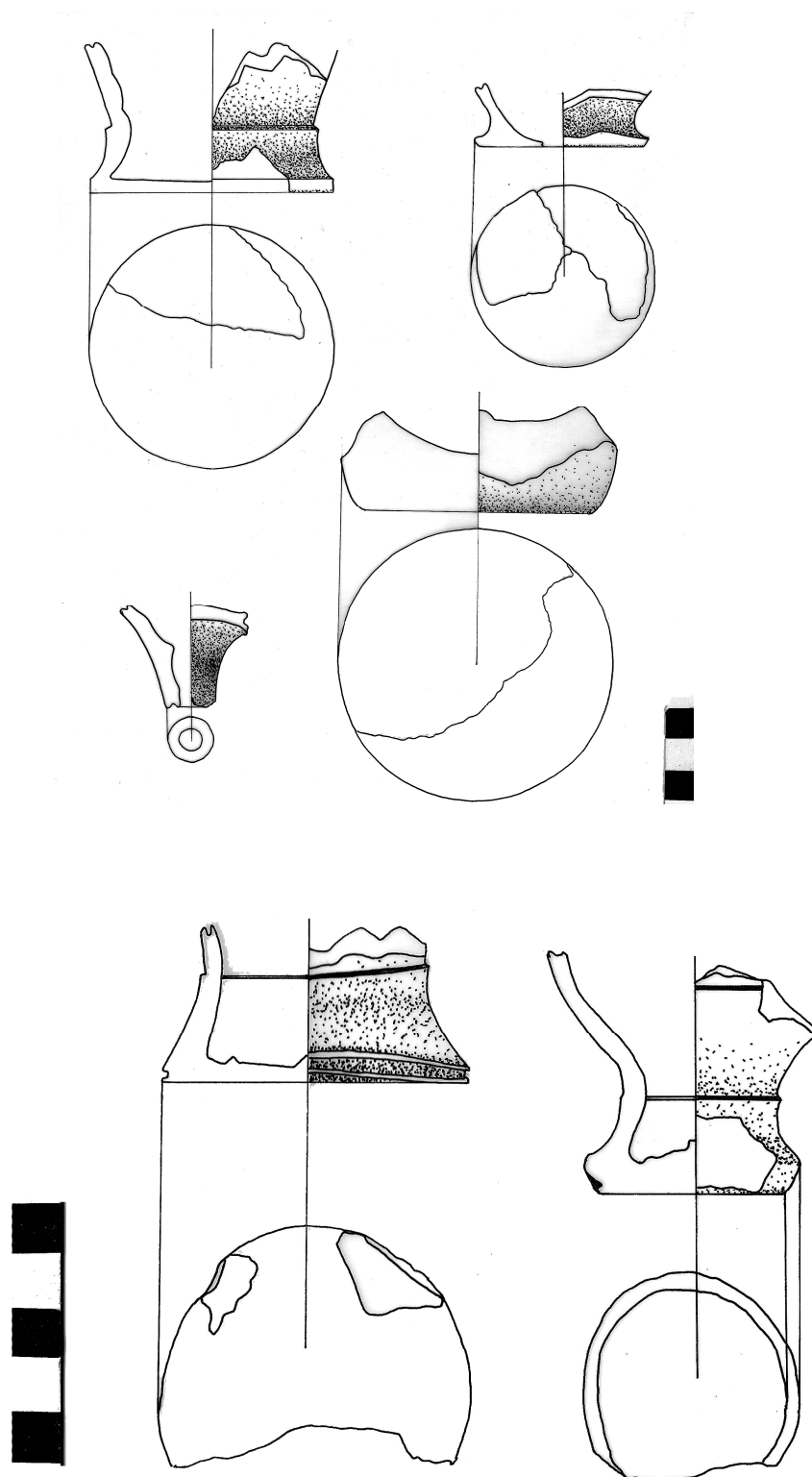
Pl. III. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu. Ceramică medievală: buze de oale, fragment de toartă și fragment de fund de oală

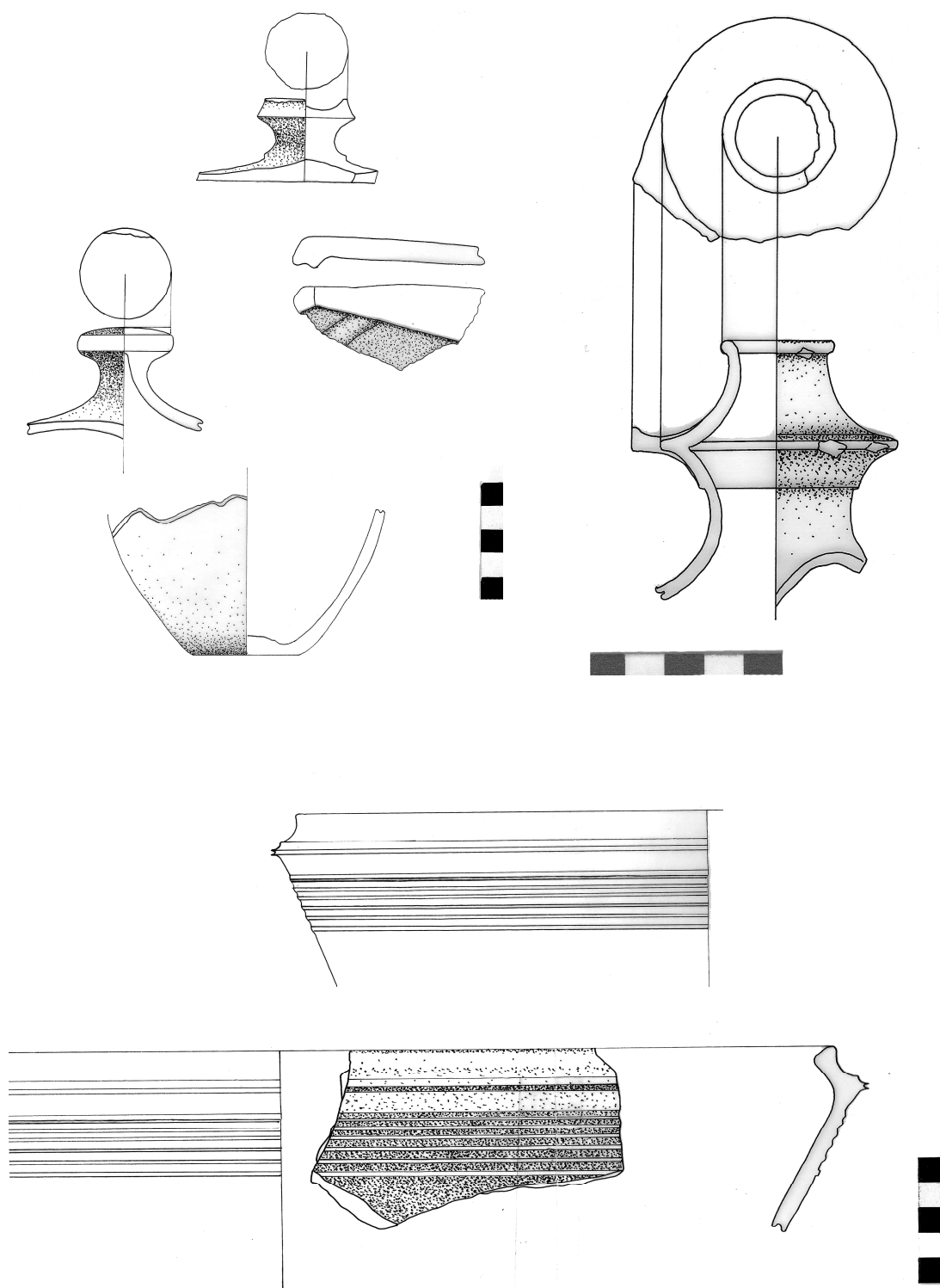
Pl. IV. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu.
Ceramică medievală: fragmente de toarte de oale

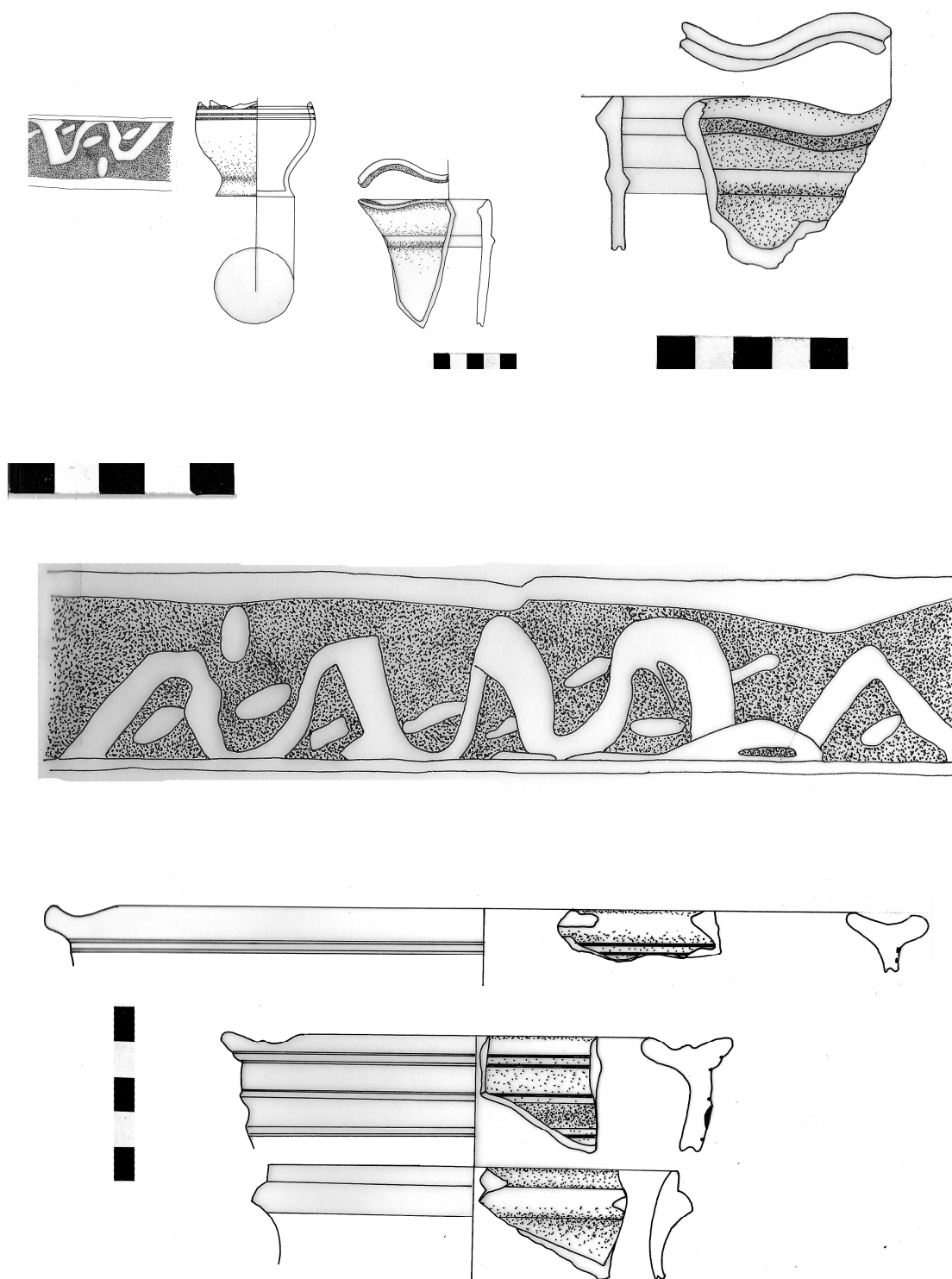
Pl. V. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu.
Ceramică medievală: fragmente de toarte

Pl. VI. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu. Ceramică medievală:
pahare cu picior fragmentare, fragment de urcior

Pl. VII. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu. Ceramică medievală:
fragmente de capace de oală, fund de oală și urcior, buză de castron

Pl. VIII. Sibiu, strada Nicolae Bălcescu. Ceramică medievală: fragment de pahar, ornament vălurit, buze de castroane, cană cu gura lobată.

Desene: prof. Luly Dragoman

Unglazed Pottery Discovered in Sibiu, Nicolae Bălcescu Street (Rescue Archaeological Excavation)

Abstract

The uncover of ceramic fragments on the medieval streets is not surprising. They were places with dirty water fleet and dishes because there are not communal orders to impose cleaning of the streets.

In 2005 there was a rescue archeology on the Balcescu Street, when I uncover medieval fragmentary ceramics. The house located in front of Împăratul romanilor (The Roman Emperor Hotel) was fired in the 16th century and rebuild. The traces of the medieval house and ceramics with ashes were uncovered. Ceramic fragments were also uncovered near the Phone Center.

The medieval ceramics was not glazed but red burnt and the ceramic forms are characteristic for medieval pottery. The 1556 fire is *terminus antequem* on dating ceramic finds.

List of Illustrations

Pl. I. A. Sibiu, Bălcescu street, crosway with Telefoanelor street

Pl. I. B. Sibiu, Bălcescu street, the area toward the Marketplace

Pl. I. C. Sibiu, Bălcescu street, middle side

Pl. II. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: pottery lips, pottery bottom fragments, cups and bowls fragments

Pl. III. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: lips of the pots, handle fragments, bottom pot fragments

Pl. IV. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: handle fragments

Pl. V. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: pot handle fragments

Pl. VI. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: bottom cup fragments, jug fragment

Pl. VII. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: cap of the pots (fragments), bottom of the pots (fragment) and jug fragment

Pl. VIII. Sibiu, Bălcescu street: medieval ceramics: cup fragment, lips from the bowls, cup

Drawings by prof. Luly Dragoman